

Mapping the City videoprogramma (reprise) / NL

SMCS.11

Donderdag 10 / 17 mei:
Mapping the City videoprogramma (reprise)
Beide avonden aanvang 21.00 uur
Entrée gratis
Reserveren gewenst, via desk@stedelijk.nl

Dit videoprogramma in twee delen is een aanvulling op de tentoonstelling in 'Mapping the City' in Stedelijk Museum CS. Het toont hedendaagse video's en films van kunstenaars die zich tot de stad verhouden.

Twee theoretische concepten, die ook in de tentoonstelling van toepassing zijn, zijn op de gepresenteerde video's toepasselijk. Ten eerste dat van *de flâneur* van Charles Baudelaire/Walter Benjamin en ten tweede het begrip *dérive* van Guy Debord. *De flâneur* heeft de stadse straten tot zijn domein verklaard. In de stad geniet deze van het observeren van mensen en gebeurtenissen en gaat in de massa op. Debord introduceerde in 1958 zijn concept *dérive* (ronddolen) als 'een techniek om vluchtig wisselende omgevingen te doorkruisen'.

De bewegingen en attitudes van *de flâneur* zijn terug te zien in de straatfotografie, van bijvoorbeeld Ed van der Elsken. Van hem is een korte film van Amsterdam te zien - het enige 'oude' werk in dit programma. Maar ook in de hedendaagse video's wordt de stad soms vanuit het perspectief van *de flâneur* geportretteerd. Opvallend is dat hierbij het element van interactie vaak wegvalt. Het lijkt wel alsof mensen zo aan de camera's gewend zijn, dat ze er niet eens meer van opkijken. Zo dwaalt de lens vaak af op de architectuur en de infrastructuur van de steden en op de massa als geheel, niet op de individuen. Debord's *dérive* heeft als doel 'het herkennen van effecten van psychogeografische aard en het openstaan voor vormen van constructief ludiek gedrag'. Dat doel bereikt men volgens Debord door niet alleen stompzinnig heen en weer te dolen, maar doordat men verbanden legt met de sociale morfologie van de stad. De hedendaagse kunstenaar doet dat echter niet zozeer alleen door zulke verbanden te registreren, maar meer nog door er op te reflecteren.

De uitgangspunten van zowel *flâneur* en *dérive* zijn in vrijwel alle vertoonde films nog herkenbaar. Film en video zijn echter op hun beurt weer specifieke hedendaagse media die een eigen betekenislaag over deze uitgangspunten heen leggen. Dat komt mede doordat we steden vaak beter kennen van speelfilms en documentaires dan uit eigen observatie, maar ook omdat er tegenwoordig vanuit city branding een bepaald (historisch) beeld van een stad wordt neergezet en de stad een zekere identiteit wordt opgelegd, zeker de westerse toeristenstad. De kunstenaars in dit programma zijn zich bewust van deze nieuwe lagen van stedelijkheid. Toch laat het specifieke uitgangspunt, namelijk de stad waar de kunstenaar-flâneur zich bevindt of waar de *dérive* zich afspeelt, zich door alles heen vaak nog goed openbaren.

PROGRAMMA 10 mei
Aanvang 21.00 uur

Ed van der Elsken (NL, 1925-1990) - Een Fotograaf filmt Amsterdam - 1982 - 10'

Amsterdam is vaak van der Elsken's 'jachtterrein' geweest. In deze korte versie van *Een Fotograaf filmt Amsterdam* vliegt de camera de stad binnen als een pijl. Eenmaal midden in de bedrijvigheid van de Dam of het Leidseplein treft ze de meest opvallende en aantrekkelijke karakters: punks, Bhagwanen, vaders met baby's, meisjes in de mode van de jaren tachtig. Voordat hij in vogelvlucht de stad verlaat, heeft hij de sfeer van Amsterdam in het begin van de jaren tachtig op film gevangen. Nu, 25 jaar later, blijkt hoezeer gentrificatie en vercommercialisering daar hebben huisgehouden. (Courtesy Anneke van der Elsken)

Matthew Buckingham (VS, 1963) - Obscure Moorings - 2006 - 23'

Buckingham baseert zijn werk meestal op bronnen uit het collectieve geheugen, zoals de geschiedenis of de literatuur. Voor *Obscure Moorings* liet hij zich inspireren door Herman Melville's roman *Redburn* uit 1849, waarin een oude zeeman moet wennen aan een leven in een pension in een stad tijdens de industrialisatie. Buckingham heeft dit karakter naar het hedendaagse Liverpool verplaatst. Maar de voor de toeristenindustrie gerenoveerde negentiende-eeuwse havens zijn niet meer de bedrijvige terreinen van weleer. Wederom lijkt de zeeman er zijn draai niet te kunnen vinden. (Courtesy Murray Guy Gallery, New York)

Volko Kamensky (D, 1972) - Alles Was Wir Haben - 2004 - 22'

Het 12de eeuwse Noord-Duitse stadje Rotenburg is in het verleden vele malen door brand verwoest. Ook het plaatstelijke historisch museum bleef dankzij menig ontspoorde stadsbewoner het noodlot niet gespaard. Wegens het gebrek aan historische artefacten verkeren de burgers van Rotenburg in een identiteitscrisis. Kamensky voelt mee met de bevolking en schenkt hen met zijn documentaire, die de stad in beeld brengt, het historische document waar zo hevig naar verlangd wordt.

Frank Hesse (D, 1970) - Florenz, von St. Croce zum Kunsthistorischen Institut - 2006 - 12'12"

Stendhal, de prototype van de moderne cultuurtoerist, ervaart na een bezoek aan St. Croce in Florence in 1817 een zenuwzinking, veroorzaakt door het kijken naar kunst. Terwijl Hesse in 2006 met zijn camera een nachtelijke wandeling van St. Croce naar het Kunsthistorisch Instituut in Florence vastlegt, reflecteert hij in de ondertitels op deze gebeurtenis. Hij legt een verbinding met het lot van kunsthistoricus Aby Warburg, de grondlegger van het instituut. Die beleefde in 1914 een zenuwzinking waarvan hij de daaropvolgende tien jaar niet zou herstellen. Leed hij soms aan het Stendhal-syndroom?

Mapping the City videoprogramma (reprise)

SMCS.11

Gabriel Lester (NL, 1972) - Urban Surface - 2005 - 10'40"

Sfeervolle nightshots van Stockholm worden begeleid door muziek uit Godard's Pierrot *le fou* (1965). Terwijl de beelden de nodige suspense oproepen en de setting voor een thriller suggereren, gebeurt uiteindelijk weinig op de locaties. Straatverlichting flinkt, een oude krant waait door lege straten en uitgedroogde blaadjes ruisen in de wind. Het lijkt alsof de stad met open ogen slaapt, hoewel er geen reden is voor onrust. (Met dank aan Museum De Paviljoens, Almere)

Sarah Morris (VS, 1967) - Capital - 2000 - 18'18"

Morris levert met *Capital* een observatie van Washington D.C., het machtscentrum van de Verenigde Staten, in de nadagen van Clintons presidentschap. Prominent in beeld komen Capitol Hill, White House, het Ministry of Defence en Clinton zelf, alsook het in de stad alomtegenwoordig beveiligingsapparaat. Zelfs de gewone mens op straat lijkt alert en kijkt om zich heen. Een afstandelijk cameraperspectief, het ontbreken van een commentaarstem en de elektronische muziek van Liam Gillick neutraliseren de paranoïde stemming enigszins. (Courtesy White Cube Gallery, Londen)

Aukje Dekker (NL, 1983) - Stuck - 2006 - 4'

Een vrouw in een theatrale witte mantel en witte pumps beweegt zich overdags en 's avonds nogal vreemd door de straten van San Francisco. Blijkbaar volgt ze de maat van de muziek op haar disc-man. Als de muziek blijft hangen, schokken ook haar bewegingen en blijkt er opeens ruimte te zijn voor sociale interactie.

Marc Bijl (NL, 1970) - GoodThings - 2004 - 3'45"

De verschillende delen van de songtekst van *GoodThings*, een song van de gothic band Sisters of Mercy uit 1982, is als graffiti uitgevoerd op evenzovele plekken in Rotterdam.

Als in een videoclip volgt de camera de teksten op de maat van de muziek, als cover uitgevoerd door Marc Bijl's eigen band Götterdämmerung. Aan de hand van de beelden en de muziek uit de tijd van het doemdenken krijgt de kijker een niet minder zwarte kant van de havenstad uit het Post-Fortuyn tijdperk voorgeschoteld.

(Courtesy Upstream Gallery, Amsterdam)

PROGRAMMA 17 mei

Aanvang 21.00 uur

Aleksander Komarov (Wit-Rusland, 1971) - Psychogeographical investigation, taxi guide - 2005 - 15'19"

Niemand kent de stad beter dan de taxichauffeurs. Tenminste, daar zijn ze zelf vaak van overtuigd. Tijdens een bezoek aan Wenen maakt Komarov gebruik van hun kennis. Terwijl geen van de chauffeurs zelf uit Wenen komt, hebben ze daar wel een zekere persoonlijke band mee. Met de videocamera in zijn hand laat Komarov zich naar hun favoriete plekken buiten de stadskern rijden. Zo stelt hij in samenwerking met de chauffeurs een stadsgids samen die compleet verschilt van de gangbare toeristische gidsen.

Valérie Jouve (FR, 1964) - Grand Littoral - 2003 - 25'

In een buitenwijk van Marseille zien de bewoners zich voor de moeilijke taak gesteld om het plaatselijke winkelcentrum lopend te bereiken. Net als de hoofdpersoon in J.G. Ballards novelle *Eiland in Beton* (*Concrete Island*, 1974) zien zij zich gevangen in een netwerk van snelwegen, betonnen obstakels en voortrazende auto's. Maar ook al zijn ze op zichzelf aangewezen, ze lijden er niet onder.

(Courtesy Galerie Xippas, Parijs)

Cao Fei (CN, 1978) - COSplayers - 2004 - 8'23"

Cao Fei's *cosplay* (afkorting voor costume play) speelt zich af tegen de achtergrond van Guangzhou (vm. Canton). Het stadsbeeld van de snelgroeiende metropool wordt bepaald door pretentieuze wolkenkrabbers, waarop Fei de figuranten laat balanceren. Ze zijn gekleed in de outfit van hun favoriete computerspelkarakters en jagen elkaar na. De camera observeert ze tijdens geënceneerde gevechten en volgt ze tot in de woonkamers van hun ouders. Die lijken niet om te kijken naar hun mysterieus geklede kroost.

Tintin Wulia (Indonesië, 1970) - Everything's OK - 2003 - 5'10"

De filmmaker en architect experimenteert met een combinatie van methodes uit animatie en documentaire. In *Everything's OK* staan huizen van polystyreen symbolisch voor de stad Jakarta, die als een wild organisme uit haar voegen groeit, schijnbaar zonder oog voor de problemen die dit met zich meebrengt. Het in vastgoedprojecten stollende kapitalisme drukt de kleine man naar de zijkant.

Hala Elkoussy (EG, 1974) - Peripheral Stories - 2005 - 28'

Peripheral Stories voert de kijker aan de hand van een wervelend beeldenessay door de buitenwijken van Cairo, tegelijkertijd toegelicht door getuigenissen van verschillende inwoners van de stad, door teksten uit mediareportages en reclameboodschappen. Gedurende de video wordt geleidelijk een beeld geschetst van de verhouding van de hedendaagse stadsbewoner ten opzichte van de veranderende gemeenschappelijke waarden: de frustratie en vervreemding die daaraan gepaard gaan, maar ook de acceptatie, de twijfel over en de verwachtingen van een toekomst waarin een modern consumptief bestaan in de talrijke nieuwbouwwijken rond Cairo lonkt.

Rodney Graham (CAN, 1949) - City Self / Country Self - 2000 - 4' (looped c. 8')

Het tragikomische *City Self/Country Self* (2000) laat de twee kanten van een gespleten persoonlijkheid zien. De twee hoofdpersonen, 19de-eeuwse mannen, worden beide gespeeld door Graham. De een is onmiskenbaar een stadse dandy, de ander een boerenkinkel. Ze trekken door de straten van een middeleeuws stadje waar ze elkaar volgens afspraak ontmoeten. Dan speelt zich een tafereel af dat hun onderscheidende rolpatronen bevestigt: hoog/laag, cultuur/natuur, stedelijk/plattelands. Zonder morren accepteren ze dit onderscheid.

(Courtesy Lisson Gallery, Londen)

Mark Leckey (GBR, 1964) - This Thing in Regent's Park - 2007 - 8'47"

In 1991 maakte de schilder J.D. Williams een kleurig figuursculptuurtje van olieverf, dat met tubes tegelijk op een doekje werd uitgeknepen. Mark Leckey heeft dat figuurtje voor zijn video laten animeren. In deze video is te zien hoe het waggelend een *dérive* uitvoert door een uitgestorven Regent's Park, de plek waar jaarlijks het spektakel van de *Frieze Art Fair* plaatsvindt.

(Courtesy Galerie Daniel Buchholz, Keulen)

NB: *Een fotograaf filmt Amsterdam* is gefilmd op 16mm; *Grand Littoral* is gefilmd op 35mm; *Capital* is gefilmd op 16mm; *City Self / Country Self* is gefilmd op 35mm. Alle werken worden hier vertoond vanaf dvd.

Alle werken met dank aan de betreffende kunstenaars.

Samenstelling en tekst: Jelle Bouwhuis, Kerstin Winking
(c) Stedelijk Museum Bureau Amsterdam www.smba.nl